

مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه

معاونت آموزش

اداره امتحانات کتبی

بسمه تعالی

امتحانات پایان سال - خرداد ۱۳۸۹

پاسفنامه مدارس قم

پایه :		۴	موضوع :	تاریخ :
تاریخ :		۸۹/۳/۲۷	ساعت :	۱۰/۳۰

نام کتاب: سیره پیشوایان، از زندگی امام باقر(ع) تا زندگی امام هادی(ع)

یک سؤال اختیاری است، در صورت پاسخ به همه به سؤال آخر نمره داده نمی‌شود - هر سؤال ۲ نمره

۱. ا. نخستین خلیفه معاصر امام پنجم چه کسی بود؟ ب. شرایط سیاسی، اجتماعی دوران خلافت او را به اختصار بنویسید. ۳۱۲ (ع: ۱ د: ۲)

ا. ولید بن عبد الملک.

ب. دوران خلافت ولید، دوره فتح و پیروزی مسلمانان در نبرد با کفار بود. در زمان او قلمرو و دولت اموی از شرق و غرب وسعت یافت. ولید در نتیجه آرامشی که در عصر وی بر کشور حکمفرما بود توانست دنباله فتوحاتی را که در عصر خلفای سابق انجام یافته بود، بگیرد.

۲. دو دلیل بیاورید که پیامبر(ص) نهی از کتابت حدیث نکرده است. ۳۳۰ (ع: ۲ د: ۲)

اولاً: امیرالمؤمنین(ع) که از شاگردان ممتاز مکتب پیامبر(ص) بوده، احادیث فراوانی از آن حضرت ضبط کرده بود و اگر پیامبر(ص) نهی کرده بود هرگز امام(ع) با فرمان او مخالفت نمی‌کرد. ثانیاً: نامه‌های مختلفی در مسائل گوناگون، در احکام و فرائض و مراجعات و سیاسات، در زمان خود آن حضرت نوشته شده و محدثان و تاریخ‌نویسان با اسناد و مدارک متقن، متن آنها را ضبط کرده‌اند.

۳. عواملی را که موجب پیدایش جنبش علمی در عصر امام صادق(ع) شد، بنویسید. ۳۵۵ (ع: ۱ د: ۲)

۱. آزادی و حریت فکر و عقیده در اسلام.

۲. محیط آن روز اسلام، محیطی کاملاً مذهبی بود و مردم تحت تأثیر انگیزه‌های مذهبی بودند.

۳. اقوام و مللی که اسلام را پذیرفته بودند نوعاً دارای سابقه فکری و علمی بودند و بعضاً مانند نژاد ایرانی و مصری و سوری از مردمان متمدن آن زمان بودند.

۴. تسامح دینی یا همزیستی مسالمت‌آمیز با غیر مسلمانان، مخصوصاً اهل کتاب.

۴. چرا امام کاظم(ع) با گرفتن مناصب مهم در حکومت جور توسط رجال شایسته و پاک شیعه مخالفت نمی‌کرد؟ ۴۵۱ (ع: ۱ د: ۱)

چون این کار از یک سو موجب رخنه آنان در دستگاه حکومت بود و از سوی دیگر باعث می‌شد مردم، به ویژه شیعیان، زیر چتر حمایت آنان قرار گیرند.

۵. ا. شهید فخر چه کسی بود؟ ب. سرگذشت او و نهضتش را به اختصار بنویسید. ۴۲۷ (ع: ۱ د: ۲)

ا. حسین بن علی نواده حضرت مجتبی(ع).

ب. عده زیادی از هاشمیان و مردم مدینه با او بیعت کردند با نیروهای هادی عباسی به نبرد پرداختند و به فاصله چند روز تجدید قوا کرده و برای فتح مکه حرکت کردند. گزارش به هادی رسید و در سرزمین فخر به جنگ با آنها پرداخت، در جنگ حسین و عده‌ای دیگر از رجال به شهادت رسیدند و بقیه یا اسیر یا پراکنده شدند و در نتیجه شکست خوردند.

۶. أ. امام صادق(ع) در هنگام شهادت، چه کسانی را به عنوان وصی انتخاب کرده بود؟ ب. هدف ایشان از این کار چه بود؟

۴۱۴ (ع: ۱ د: ۲)

أ. منصور دوانیقی - محمد بن سلیمان فرماندار مدینه - عبد الله بن جعفر برادر بزرگ امام کاظم(ع) - موسی بن جعفر(ع) - حمیده همسر آن حضرت.

ب. هدف یک حرکت سیاسی بوده است چون امام صادق(ع) قبلاً امام بعدی را به شیعیان خاص معرفی کرده بود ولی برای حفظ جان امام هفتم چنین کاری کرده بود.

۷. أ. مشکلات و دشواری‌های سیاسی مأمون چه بود؟ سیاست چند بُعدی مأمون برای حل مشکلات، کدام سیاست بود؟ ۴۸۱

(ع: ۱ د: ۲)

أ. ۱. ناخشنودی عباسیان از مأمون. ۲. موقعیت برتر امین.

ب. طرح ولیعهدی امام رضا علیه السلام.

۸. انگیزه‌های اصلی مأمون برای تشکیل جلسات مناظره با حضور امام رضا(ع) را بنویسید. ۵۱۱ (ع: ۱ د: ۱)

۱. مأمون می‌خواست مقام امام(ع) را در انظار مردم، خصوصاً ایرانیان که به اهل بیت(ع) عشق می‌ورزیدند، پایین بیاورد.

۲. مأمون می‌خواست مقام والای امام هشتم(ع) را تنها در بعد علمی منحصر کند و تدریجاً او را از مسائل سیاسی کنار بزند.

۳. او می‌خواست افکار عمومی و توجه عاشقان امام(ع) را به جلسات علمی منحرف کند و کارهای سیاسی خودش را با خیال راحت دنبال کند و پوششی بر نقاط ضعف حکومتش باشد.

۴. مأمون تمایل داشت به عنوان یک زمامدار عالم در جامعه اسلامی معرفی گردد و عشق او را به علم باور کنند.

۹. انگیزه‌های مأمون از ازدواج دخترش ام فضل با امام رضا(ع) چه بود؟ ۵۵۸ (ع: ۱ د: ۱)

۱. آن حضرت را برای همیشه زیر نظر داشته باشد و از ایشان بی‌خبر نباشد.

۲. امام را با دربار پر عیش و نوش خود مرتبط کند و آن بزرگوار را به لهو و لعب و فسق و فجور بکشاند.

۳. علویان را از اعتراض و قیام بر ضد خود بازدارد و خود را دوستدار به آنان وانمود کند.

۴. عوامفریبی.

۱۰. أ. اهداف ظاهری قیام عباسیان چه بود؟ ب. چرا امام صادق(ع) پیشنهاد بیعت سران قیام عباسی با ایشان را رد کرد؟ ۳۸۲ (ع: ۲ د: ۱)

أ. ۱. انتقام خونهای به ناحق ریخته شده اهل بیت(ع) از بنی امیه و بنی مروان. ۲. بیعت با شخص برگزیده‌ای از خاندان پیامبر(ص). (به طور کلی

اهداف مذهبی و پیروی از قرآن و سنت). (توجه: ذکر دو هدف کافی است)

ب. امام(ع) به باطن امر آنها که همان سلطنت و قدرت بود پی برده بود لذا رد کرد.

۱۱. قاضی بغداد چه نقشی در شهادت امام جواد(ع) داشت؟ ماجرا را به اختصار توضیح دهید. ۵۶۳

در مجلسی که برای تعیین محل قطع دست دزد تشکیل شده بود قاضی بغداد و دیگران که فتوایشان پذیرفته نشد، شرمند شدند و قاضی بغداد از روی حسد و کینه از امام، در نزد معتصم سعایت کرد و این موجب تحریک بیشتر معتصم شد و امام را توسط منشی یکی از وزیرانش مسموم و شهید نمود.